

Weet raad met
de adviesraad

Colofon

Een uitgave van Vief vzw
Livornostraat 25
1050 Brussel
02/538 59 05
info@vief.be - www.vief.be

Verantwoordelijke uitgever
Frederik Fluyt

Redactie
Frederik Fluyt, Aagje Frederickx,
Ronny Van Hee, Sonja De Craemer

Brussel 2016

Inhoud

- 2 Inleiding
- 3 Inspraak en betrokkenheid
- 5 Mobiliteit
- 7 Welzijn en huisvesting
- 10 Vrijtijds- en cultuurbeleving
- 12 Signaleren en adviseren
- 16 Bronnen

Inleiding

Uit een enquête die in 2014 werd ingevuld door de bestuursleden van onze lokale verenigingen bleek dat zo'n 90% vertegenwoordigd is in een gemeentelijke adviesraad. Het gaat in het grootste deel van de gevallen over de seniorenraad, maar er werden ook vertegenwoordigingen opgetekend in de cultuurraad, raad voor personen met een handicap, welzijnsraad, sportraad enz. Uit diezelfde enquête bleek ook dat de vertegenwoordigers in een adviesraad af en toe extra ondersteuning vanuit de koepelvereniging zouden appreciëren. En het is aan deze wens dat we graag willen tegemoetkomen via deze brochure.

Als koepelorganisatie willen we in de eerste plaats onze lokale vertegenwoordigers in adviesraden bedanken voor hun inzet en in de tweede plaats willen we ondersteuning bieden door het aanreiken van praktische instrumenten. Deze brochure vormt daarvan een onderdeel.

Aan de hand van vier thema's vind je een aantal aanbevelingen of voorbeeldadviezen terug, die je kunnen inspireren om rond een bepaald thema aan de slag te gaan met de adviesraad of die je mits enige aanpassing meteen op de agenda van de adviesraad kan zetten. De verzamelde adviezen zijn bovendien rechtstreeks afkomstig uit de praktijk van het lokaal advieswerk, want we verzamelden ze tijdens vijf overlegmomenten met de lokale vertegenwoordigers. Dit betekent dat de voorstellen die je in deze brochure terugvindt niet noodzakelijk officiële standpunten zijn van onze vereniging. In het laatste hoofdstuk wordt ingegaan op de signaal- en adviesfunctie van een adviesraad. In enkele stappen wordt verduidelijkt hoe je een knelpunt deskundig onderbouwd kan signaleren en hoe je tot slot een goed advies op papier zet.

Veel succes!

Inspraak en betrokkenheid

Het aantal 65-plusser in Vlaanderen bedraagt vandaag 1.200.900 of 18% van de Vlaamse bevolking en kent een stijgende trend. Tegen 2030 zal 1 op vier Vlamingen een 65-plusser zijn. Dit brengt tal van uitdagingen met zich mee voor de lokale besturen. Zij moeten bij het uittekenen van hun plannen rekening houden met het feit dat het aandeel ouderen alsmäär belangrijker wordt in onze samenleving. Daarom hebben overheden er baat bij om ouderen zelf te betrekken bij het maken van beleidskeuzes. Vanuit hun ervaringsdeskundigheid weten zij namelijk als geen ander welke de gevolgen kunnen zijn van bepaalde maatregelen. Bovendien kunnen, door de leefsituatie van ouderen in kaart te brengen, gepaste maatregelen worden genomen. Vanuit de seniorenraad kan je het gemeentebestuur stimuleren om de inspraak van ouderen bij het gemeentelijk beleid te bevorderen door hen actief te betrekken.

Hieronder volgen aanbevelingen die je als lid van een adviesraad kan doen om de inspraak en de betrokkenheid van ouderen in jouw gemeente te verbeteren. Elke gemeente voert een eigen beleid. Bepaal daarom zelf welke aanbevelingen voor jouw gemeente van belang kunnen zijn en werk ze verder uit.

Aanbevelingen om de werking van de adviesraad te bevorderen

De afsprakennota

Benadruk het belang van een goede afsprakennota die de werking en de te volgen procedures vastlegt voor zowel de adviesraad als het gemeentebestuur. Let hierbij op dat de adviesraad de nodige tijd krijgt om een adviesvraag te behandelen en dat het gemeentebestuur bij elk uitgebracht advies een gemotiveerd antwoord formuleert ingeval zij geen rekening houdt met het advies en dit binnen een redelijke termijn.

Adviesvragen voorleggen

Gemeentebesturen zouden de automatische reflex moeten hebben om de adviesraad te consulteren telkens een beleidsmaatregel in de maak is die de ouderen aangaat. Wijs de gemeente er op dat zij de opdracht en het engagement van

de adviesraden dient te respecteren door op regelmatige basis beleidsvoorstellen af te toetsen aan het oordeel van de adviesraad.

De communicatie tussen de adviesraad en gemeentebestuur

Doe het voorstel aan het gemeentebestuur om de leden (of de voorzitter) van de ouderenadviesraad uit te nodigen op de gemeenteraadszitting wanneer er punten over senioren op de agenda staan.

Verzoek de gemeente om alle punten betreffende ouderen, die behandeld werden op de gemeenteraad, door te spelen aan de ouderenadviesraad.

Aanbevelingen omtrent de samenstelling van de adviesraden

Representatieve samenstelling

Wijs de gemeenteraad er op dat de adviesraad representatief dient samengesteld te zijn en dat de leden die gerekruteerd worden zich dienen in te zetten voor het algemeen belang van de hele oudere bevolking.

De vertegenwoordiging van het beleid binnen de adviesraad

Doe het voorstel om de bevoegde schepen, een lid van de OCMW-raad, de seniorenconsulent, ... deel te laten uitmaken als niet-stemgerechtigd lid van de ouderenadviesraad.

Onafhankelijke leden

Ouderen die geen plaatselijke vereniging vertegenwoordigen verdienen ook een plaats binnen de adviesraad, omwille van hun ervaring, expertise, neutraliteit of inzet. Doe het voorstel om bij de samenstelling en de verkiezing van de leden er op toe te zien dat (maximum) één derde van de leden onafhankelijk is.

Vertegenwoordiging van de woonzorgsector

Het woonzorgbeleid (het vroegere rusthuizenbeleid) is vaak ingewikkelde materie met eigen, specifieke noden. Vraag het gemeentebestuur om bij de samenstelling van de ouderenadviesraad een vertegenwoordiger op te nemen van de woonzorgsector.

Uitwisseling en samenwerking tussen de adviesraden

Verzoek de gemeente om te zorgen voor een goede samenwerking tussen de verschillende gemeentelijke adviesraden en – zo mogelijk – afvaardiging te voorzien van de ene adviesraad in de andere.

Aanbevelingen om de noden van de oudere bevolking in kaart te brengen

Open adviesraad

Doe het voorstel aan de gemeente om jaarlijks een open seniorenraad in te richten. Hierop worden alle senioren van de gemeente uitgenodigd om te debatteren over bepaalde thema's (bijv. infrastructuurwijzigingen, inrichting nieuwe wijken, ...) en hun mening te zeggen over wat er leeft onder de oudere bevolking, over hun noden en behoeften. In grotere gemeentes kan dit georganiseerd worden op wijkniveau.

Een aanspreekpunt voor de ouderen

Doe het verzoek om een seniorenconsulent of een andere gemeentelijke ambtenaar aan te stellen als hét aanspreekpunt voor senioren in de gemeente.

Bevraging van de oudere bevolking

De gemeente kan aan de hand van een bevraging nagaan wat de wensen en noden zijn van de ouderen in de gemeente. Specifieke noden rond zorg, veiligheid en inrichting van de gemeente kunnen in kaart worden gebracht aan het begin van elke legislatuur en vertaald worden in concrete maatregelen. Indien dit organisatorisch moeilijk haalbaar is, kan men bij wijze van steekproef ook peilen naar noden en behoeften tijdens activiteiten waar veel senioren aanwezig zijn.

Zicht op de leefsituatie van ouderen

Verzoek de gemeente om de leefsituatie van de oudere senioren (80-plussers) in kaart te brengen aan de hand van een huisbezoek door een gemeentelijke ambtenaar of een vrijwilliger.

Deelname aan het Ouderenbehoefteonderzoek

Stel de gemeente voor om deel te nemen aan de reeds lopende Ouderenbehoefteonderzoeken (Belgian Ageing Studies) van de Brusselse en Gentse Universiteit.

Overige aanbevelingen

Partijstandpunten

Vraag aan de verschillende partijen om voor de verkiezingen een overzicht op te maken van hun standpunten aangaande senioren. Dring er daarnaast op aan dat senioren voldoende vertegenwoordigd zijn op de kieslijsten.

Openbaar maken van adviezen

Doe het voorstel om de uitgebrachte adviezen van de seniorenraad beschikbaar te maken via een medium voor het grote publiek en het publiek te informeren over de seniorenraad en de opvolging van de uitgebrachte adviezen.

Een gemeente voor alle leeftijden

Wijs het gemeentebestuur er op dat zij bij elke beslissing rekening houdt met de verschillende generaties in de gemeente.

Inspraak in de gemeentelijke beleidsplannen

Dring er op aan dat de gemeentelijke beleidsplannen aan de ouderenadviesraad worden voorgelegd op het moment dat deze zich nog in de beginfase bevinden én dat hierbij geantwoord wordt op vragen of opmerkingen van de vertegenwoordigers van de seniorenverenigingen.

Mobiliteit

Europese mobiliteitsstudies tonen aan dat mobiliteit bij ouderen een invloed uitoefent op de levenskwaliteit. Hoe meer mobiel ouderen zich voelen, hoe hoger de levenskwaliteit. Want ouderen die zich makkelijk kunnen verplaatsen, kunnen deelnemen aan dagelijkse activiteiten zoals winkelen, vrijetijdsactiviteiten uitoefenen en het onderhouden van sociale contacten. Daardoor verkleint ook de kans op depressie en sociaal isolement. Ouderen dus zo lang mogelijk veilig mobiel houden, is een zeer belangrijke maatschappelijke uitdaging. Met de vergrijzing van de bevolking gaan echter ook een aantal uitdagingen gepaard. Want niet alleen zullen er in de toekomst meer ouderen zijn die zich verplaatsen, ze zullen zich waarschijnlijk ook meer verplaatsen en bovendien vormen ze een aparte risicogroep in het verkeer. Kijk dus naar de punten in de gemeente die voor verbetering vatbaar zijn en adviseer het gemeentelijk bestuur om te zorgen voor een goed mobiliteitsplan voor ouderen.

Hieronder volgen aanbevelingen die je als lid van een adviesraad kan doen om de mobiliteit van de ouderen in jouw gemeente te verbeteren. Elke gemeente voert een eigen beleid. Bepaal daarom zelf welke aanbevelingen voor jouw gemeente van belang kunnen zijn en werk ze verder uit.

Aanbevelingen om de werking van het openbaar vervoer te bevorderen

Voldoende bus- en/of tramlijnen en haltes

Bring er op aan dat het gemeentebestuur voldoende bus- en/of tramlijnen inlegt die de deelgemeenten verbinden met het centrum en op alle strategische punten in de gemeente halt houden, o.a. aan openbare voorzieningen, woonzorgcentra, winkelcentra, bibliotheek, cultuurcentrum ... Indien nodig kunnen nieuwe bus- en/of tramlijnen en/of haltes enkele maanden op proef getest worden. Zorg er dan wel voor dat de testperiode niet plaatsvindt in periodes waarin de mobiliteit afwijkt van het normale patroon, zoals bijv. de zomervakantie.

Aangepaste opstapplaatsen

Wijs erop indien opstapplaatsen van bus, tram en trein niet toegankelijk zijn voor senioren die minder mobiel zijn, een beperking hebben, of zich met een rolstoel verplaatsen. De gemeente kan in overleg met de bevoegde instanties maatregelen nemen.

Aansluitingen voorzien

Kaart aan dat de aansluitingen tussen tram- en buslijnen zo georganiseerd dienen te zijn dat senioren zich zo weinig mogelijk dienen te verplaatsen (en daardoor het risico lopen de bus of de tram te missen). Zeker wanneer het gaat om lijnen met een lage frequentie (één bus of tram om de 20 minuten of langer) dienen de uurroosters zo te worden georganiseerd dat de aansluitingen steeds verzekerd zijn.

Overleg met De Lijn

Verzoek de gemeente om telkens wanneer nodig in overleg te treden met De Lijn en ervoor te zorgen dat adviezen beter doorstromen naar de vervoersmaatschappij. Vooraleer plannen worden gemaakt voor de bouw van woonzorgcentra of andere ouderenvoorzieningen dient ook overleg plaats te vinden met De Lijn voor het voorzien van voldoende nieuwe haltes en buslijnen.

Alternatief vervoer

Vraag het gemeentebestuur om alternatieve vervoersmiddelen te voorzien voor senioren indien bepaalde regio's van de gemeente niet bereikt kunnen worden via het openbaar vervoer. Dat kan o.a. door middel van taxicheques, vrijwilligersvervoer, mindermobielencentrale, belbussen ... Bring er dan ook op aan dat deze informatie via officiële kanalen kenbaar wordt gemaakt aan alle ouderen in de gemeente.

Begeleid senioren bij de kennismaking met het openbaar vervoer

Doe het verzoek aan het gemeentebestuur om senioren te laten kennismaken met het openbaar vervoer via begeleide groepsactiviteiten.

Aanbevelingen om de werking van het vrijwilligersvervoer te bevorderen

Licht de burgers in

Vraag het gemeentebestuur om haar oudere burgers correct en duidelijk te informeren over het bestaan van de verschillende vervoersmogelijkheden, waaronder ook het vrijwilligersvervoer, binnen de gemeente.

Vrijwilligersvervoer inrichten en optimaliseren

Verzoek de gemeente om een mindermobielencentrale of een werking met vrijwilligersvervoer op te zetten. Adviseer dan ook meteen om de werking van dat vrijwilligersvervoer te optimaliseren door alle mogelijke belemmeringen (o.a. de verzekeringen voor inzittenden) weg te werken.

Aanbevelingen om de voorzieningen voor voetgangers en fietsers te bevorderen

Oversteekplaatsen

Doe het voorstel om waar nodig nieuwe oversteekplaatsen voor voetgangers en fietsers te voorzien. Doe daarbij ook het verzoek om de bestaande oversteekplaatsen te verbeteren door ze toegankelijk te maken voor personen met een beperking en personen in een rolstoel en door ze 's avonds en in de winter voldoende te verlichten. Doe meteen ook het voorstel om de verkeerslichten bij die oversteekplaatsen aan te passen zodat minder mobiele ouderen voldoende tijd krijgen om over te steken.

Toegankelijkheid controleren

Vraag de schepen die verantwoordelijk is voor mobiliteit om samen met enkele leden van de adviesraad (en eventueel ouderen met een beperking) in de praktijk te controleren of de voetpaden, fietspaden en oversteekplaatsen voldoende breed en toegankelijk zijn.

Fietsenstalling

Raad het gemeentebestuur aan om voldoende en veilige fietsenstallingen te voorzien op strategische plaatsen. Op die manier zal het fietsverkeer van senioren bevorderd worden.

Fietsers

Stel het gemeentebestuur voor om op belangrijke fietsassen een duidelijke bewegwijzering te voorzien naar belangrijke plaatsen en naar de omliggende gemeenten, om het gebruik van de fiets te bevorderen. Maar vraag ook om er nadrukkelijk op toe te zien dat fietsers zich aan de verkeersregels houden en daarbij voldoende aandacht hebben voor voetgangers.

Aanbevelingen om het gebruik van de wagen in de gemeente te bevorderen

Voldoende parkeerplaatsen

Benadruk het belang van de aanwezigheid van voldoende parkeerplaatsen in de buurt van openbare gebouwen, voorzieningen, woonplaatsen van senioren, het centrum ... zodat senioren deze plaatsen gemakkelijk kunnen bereiken.

Duidelijk en veilig op de weg

Verzoek het gemeentebestuur om de staat van de wegen te verbeteren waar

nodig, om de kakofonie aan verkeersborden te reduceren tot een duidelijke en seniorvriendelijke inrichting en om correct toe te zien op de navolging van de snelheidsbeperking in de bebouwde kom.

Parkeerkaarten voor personen met een beperking

Parkeerkaarten voor personen met een beperking worden soms op een on-eigenlijke manier of zelfs op een frauduleuze wijze gebruikt. De mobiliteit en integratie van personen met een handicap wordt hierdoor beknot. Vraag het gemeentebestuur om hierin meer verantwoordelijkheid op te nemen en misbruik van deze parkeerplaatsen en -kaarten op een actieve manier aan te pakken.

Overige aanbevelingen

Stem het aanbod af op de vraag

Doe het voorstel om één gemeentedienst verantwoordelijk te maken voor het afstemmen van vraag en aanbod wat betreft vervoersmogelijkheden voor ouderen binnen de gemeente.

Organiseer een knelpuntenwandeling

Neem het initiatief om met de seniorenraad jaarlijks een knelpuntenwandeling in te richten, waarbij de mobiliteitsproblemen die men onderweg tegenkomt, worden opgelijst. Deze knelpunten kunnen dan verder aanleiding geven tot het ontwikkelen van adviezen.

Welzijn en huisvesting

In 2009 werd in Vlaanderen het woonzorgdecreet goedgekeurd. Het doel daarvan was en is driedig. Ten eerste zorg op maat en kwaliteitsvolle zorgketens aanbieden. Ten tweede de regelgeving rond zorg, wonen en welzijn actualiseren en beter op elkaar afstemmen en ten derde de kwaliteit van wonen en zorg verhogen. Voor de uitwerking van dit decreet is een grote medewerking van het gemeentebestuur belangrijk. Bijvoorbeeld door het uitwerken van woonzorgnetwerken. Dit zijn netwerken waarbij verschillende zorgaanbieders in eenzelfde gemeente een samenwerkingsovereenkomst afsluiten.

Daarnaast spreekt men ook over 'ageing in place', dat is de wetenschappelijke term waarmee men verwijst naar de tendens waarbij ouderen zo lang mogelijk in het eigen huis willen blijven wonen. Enerzijds is dat een beleidsideaal dat nagestreefd wordt vanuit financiële motieven, maar aan de andere kant is dat ook wat de meeste ouderen zelf verkiezen. Het is dus belangrijk om op gemeentelijk niveau zoveel mogelijk tegemoet te komen aan deze wens.

Hieronder volgen aanbevelingen die je als lid van een adviesraad kan doen om het welzijn en de huisvesting van de ouderen in jouw gemeente te verbeteren. Elke gemeente voert een eigen beleid. Bepaal daarom zelf welke aanbevelingen voor jouw gemeente van belang kunnen zijn en werk ze verder uit.

Aanbevelingen om het welzijn te bevorderen

Toegankelijke openbare gebouwen en diensten

Raad de gemeente aan om meer aandacht te geven aan de toegankelijkheid van openbare gebouwen en diensten en er dus voor te zorgen dat de gebouwen, diensten en hun omgeving bereikbaar, betreedbaar en bruikbaar zijn voor alle senioren (ook voor degenen die minder mobiel zijn of beperkt zijn op een bepaalde wijze).

Het is aan te raden om vóór de start van bouw- of verbouwingswerken of aanpassingen een toegankelijkheidstoets te laten uitvoeren door een bevoegde dienst. Daarbij wordt niet alleen de fysieke toegankelijkheid getest, maar ook de psychosociale, informatieve en communicatieve aspecten van toegankelijkheid dienen nagegaan te worden. Het gaat dan onder meer over het gebruik van een goede communicatie, dienstverlening, duidelijke informatieverstrek-

king, logische signalisatie, klantvriendelijkheid, voldoende gebruiksruimte en-zovoort.

Toegankelijke winkels

Vraag het gemeentebestuur om ervoor te zorgen dat winkels toegankelijk zijn voor minder mobiele senioren en senioren met een beperking.

Informatie over tegemoetkomingen

Verzoek de gemeentelijke overheid om voldoende en duidelijke informatie te verschaffen over tegemoetkomingen voor senioren en personen met een beperking. Dring er voorts op aan om als seniorenraad om advies gevraagd te worden wat betreft wijzigingen in de toelage voor personen met een beperking.

Mantelzorgpremie

Dring er op aan dat de gemeente de mantelzorgpremie behoudt (of voorziet) en sta er als seniorenraad op om in geval van wijzigingen van de premie vooraf geraadpleegd te worden.

Mantelzorgers ondersteunen

Wijs erop dat de gemeente mogelijkheden dient te voorzien om mantelzorgers te informeren, te ondersteunen en te ontlasten. Dat kan o.a. door hen door te verwijzen naar de mantelzorgverenigingen van de ziekenfondsen.

Goed klimaat voor de middenstand

Verzoek het gemeentebestuur om de nodige maatregelen te nemen om te voorzien in een goed klimaat voor de middenstand, want een gemeente met een vriendelijk klimaat voor de middenstand is tegelijk ook een seniorvriendelijke gemeente.

Zorgnood opvangen

Doe het voorstel om een gemeentelijke meldingscentrale te voorzien waar personen met zorgnoden en -vragen terecht kunnen. Dring er daarnaast op aan dat de gemeente zelf actief op zoek gaat naar senioren die hulp behoeven. Doe tot slot het voorstel aan het gemeentelijk bestuur om te investeren in dagopvang voor hulpbehoevenden.

Rustbanken en plaspunten

Wijs op de nood om voldoende rustbanken en openbare toiletten te voorzien op wandelroutes die regelmatig gebruikt worden door senioren. Doe ook het voorstel om gratis plaspunten te voorzien in de gemeente. Deze plaspunten dienen duidelijk herkenbaar te zijn in het straatbeeld (bijvoorbeeld aan de hand van een sticker).

Aanleg openbare domeinen

Vraag inspraak en overlegmogelijkheden wat betreft de aanleg van openbare domeinen in de gemeente.

Eenzame ouderen opsporen

Benadruk het belang van het opsporen van eenzaamheid bij ouderen door systematisch bezoeken te organiseren bij de oudere bewoners in de gemeente. (Tijdens dergelijke bezoeken kan een kleine attentie worden afgegeven en nuttige informatie meegedeeld worden.) Vraag dan ook aan de gemeente om 'eenzame ouderen' toe te leiden naar voorzieningen en/of verenigingen om de eenzaamheid tegen te gaan.

Stadswacht en/of wijkagent

Doe het voorstel om de functie van stadswacht en/of wijkagent op te waarderen. Zij staan namelijk in voor het contact met de bevolking, zij oefenen een signaalfunctie uit en dragen bij aan een hoger veiligheidsgevoel bij senioren.

Meer voordelen

Verzoek de gemeente om meer voordelen te voorzien voor senioren die het financieel minder goed hebben.

Jubilarissen

Vraag toegang tot het bevolkingsregister zodat jubilarissen opgespoord kunnen worden en vraag om voldoende middelen en mogelijkheden om hen op een gepaste wijze te vieren.

Aanbevelingen om de huisvesting te bevorderen

Mentaliteitswijziging

Vraag het gemeentebestuur om bij te dragen tot een mentaliteitswijziging bij de burgers. Langs de ene kant dienen jonge gezinnen aangezet te worden om leeftijdsvriendelijk te bouwen zodat later geen grote woningaanpassingen meer nodig zijn (meer aandacht besteden aan het bouwen van 'meegroeiwoningen'). Langs de andere kant dienen senioren geïnformeerd te worden over de mogelijkheid om hun onaangepaste woning te verkopen met het oog op een kleinere maar comfortabelere woning die past bij hun noden en behoeften.

Voldoende aanbod

Bring er bij de gemeente op aan om, in het licht van de vergrijzing, een woon-

beleid te voorzien dat afgestemd is op het aantal senioren in de gemeente, met voldoende woningen die zijn aangepast aan de noden en behoeften van senioren met en zonder beperking. Deze woningen dienen beschikbaar gesteld te worden op strategische plaatsen, bijv. dicht bij het centrum en goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

Informereren

Raad aan om vanuit de gemeentelijke overheid voldoende en duidelijke informatie te verschaffen over bestaande woonmogelijkheden voor senioren zoals de mogelijkheid tot woningaanpassing, sociale huisvestingsmogelijkheden, woonzorgcentra, groepswonen, assistentiewoningen enzovoort. Vraag de gemeente om een ambtenaar aan te stellen waartoe men zich kan richten met vragen hieromtrent.

Zelfstandig thuis wonen

Beveel aan om vanuit de gemeentelijke overheid voldoende en duidelijke informatie te verschaffen over de mogelijkheden en diensten die bestaan voor senioren die zelfstandig thuis willen blijven wonen.

Leegstand voorkomen

Bring er bij de gemeente op aan om leegstand van woningen zoveel mogelijk te voorkomen door betere inlichtingen te voorzien over onderhouds- en renovatiemogelijkheden van bestaande woningen.

Woonprojecten

Vraag het gemeentebestuur om, bij de bouw van nieuwe woonprojecten voor ouderen, rekening te houden met de ligging van deze woningen in de gemeente. Vraag zelfs om als seniorenraad betrokken te worden bij de plannen van elk nieuw woonproject in de gemeente.

Sociale woningen

Verzoek om de screening van aanvragers voor een sociale woning voldoende en correct te laten verlopen zodat de toewijzing van deze woningen op een rechtvaardige manier verloopt.

Betaalbare woongelegenheden

Stel het gemeentebestuur voor om privé-eigenaars te stimuleren om hun woning te verhuren aan het OCMW zodat er meer en goedkopere woongelegenheden worden gecreëerd. Bring er daarnaast op aan dat het woonzorgcentrum van het OCMW niet wordt geprivatiseerd. Indien er geen woonzorgcentrum van het OCMW aanwezig is, dient de gemeente ervoor te zorgen dat ouderen, die niet meer thuis kunnen blijven, toch tegen een betaalbare prijs terecht kunnen in een woonzorgcentrum.

Vrijetijds- en cultuurbeleving

Het sociaal-culturele verenigingsleven brengt mensen in contact met allerlei vormen van cultuur. Daarnaast is het sociaal-culturele verenigingsleven ook een belangrijke motor voor heel wat vrijwilligers om zich belangeloos in te zetten voor een betere samenleving. En in die zin dragen verenigingen bij tot de vorming van sociaal kapitaal bij hun leden.

Maar onderzoek van Professor Verté toonde reeds aan dat de slechte financiële draagkracht een belangrijke hinderpaal vormt om deel te nemen aan het verenigingsleven. Het gaat daarbij niet alleen over de kostprijs van het lidmaatschap maar ook om de kostprijs van de randvoorwaarden (koffie, kledij, vervoer ...) Daarnaast blijkt ook dat ouderen die de laatste 10 jaar verhuisd zijn naar een andere gemeente minder vaak lid zijn van een vereniging.

Hieronder volgen aanbevelingen die je als lid van een adviesraad kan doen om de vrijetijds- en cultuurbeleving van de ouderen in jouw gemeente te verbeteren. Elke gemeente voert een eigen beleid. Bepaal daarom zelf welke aanbevelingen voor jouw gemeente van belang kunnen zijn en werk ze verder uit.

Aanbevelingen om de vrijetijds- en cultuurbeleving te bevorderen

Evenementen aangepast voor senioren

Verzoek de gemeente om de seniorenraad te betrekken bij de programmatie en inhoudelijke uitwerking van evenementen zodat deze aangepast zijn aan senioren.

Aangepaste prijzen

Bring er bij het gemeentebestuur op aan om de prijzen van evenementen, musea, tentoonstellingen en andere vrijetijdsactiviteiten, zoals bijvoorbeeld de seniorenweek, te drukken zodat alle senioren eraan kunnen deelnemen. Doe het voorstel om eventueel cultuurcheques of een vrijetijdspas te voorzien voor senioren zodat het vrijetijds- en cultuuraanbod ook toegankelijker wordt gemaakt voor senioren met minder financiële middelen.

Bibliotheek behouden

Raad de gemeente aan om de bibliotheek onder meer te behouden als lokaal ontmoetings- en informatiepunt voor senioren.

Toegankelijk aanbod

Benadruk de nood om het vrijetijds- en cultuuraanbod ook toegankelijk te maken voor senioren met een beperking.

Tijdstip van programmatie

Wijs de gemeente op het belang van de programmatie van voldoende culturele en vrijetijdsactiviteiten in de namiddag, gezien dit tijdstip voor veel senioren erg geschikt is.

Bewegingsaanbod

Waarschuw de gemeente voor een te grote nadruk op competitie- en prestatiesporten binnen het gemeentelijk sportbeleid. IJver er voor dat de sportdienst en het gemeentebestuur voldoende initiatieven nemen om ook de minder-actieve ouderen op een verantwoorde wijze aan het bewegen te krijgen. Binnen de begrotingspost van de sport, dienen voldoende middelen gereserveerd te worden voor de organisatie van bewegingsactiviteiten voor senioren.

Aanbevelingen om het verenigingsleven te bevorderen

Verenigingskalender opstellen

Doe de aanbeveling om een gemeentelijke kalender te voorzien waarmee de evenementen en activiteiten van de verschillende seniorenverenigingen en de gemeente op elkaar afgestemd kunnen worden. Deze kalender dient zo vroeg mogelijk in het werkingsjaar opgesteld te worden, om zodoende dubbele boekingen te kunnen vermijden.

Betaalbare locaties en uitleenmateriaal

Wijs op de noodzaak om betaalbare locaties te voorzien waar seniorenverenigingen van alle stromingen terecht kunnen om hun activiteiten te organiseren. Vraag daarnaast ook om een uitleenpost te voorzien waar seniorenverenigingen terechtkunnen voor het uitlenen van materiaal tegen een betaalbare prijs.

Subsidiereglement

Bring erop aan de gemeente om de subsidies voor verenigingen te behouden en om een goed en correct subsidiereglement te voorzien dat alle seniorenverenigingen correct betoelaagt.

Verwelkoming nieuwe burgers

Stel voor om nieuwe inwoners uit te nodigen op een welkomsevenement en hen op dat evenement voor te stellen aan de verschillende adviesraden en het plaatselijke verenigingsleven.

Beperkt aantal activiteiten

Kaart aan dat het dienstencentrum, het OCMW, de gemeente en de seniorenraad zelf omzichtig dienen om te springen met het organiseren van activiteiten (vaak gratis of aan lage prijzen). Hiermee komen ze mogelijk in het vaarwater van de seniorenverenigingen terecht. Adviseer daarom om te zoeken naar andere samenwerkingsmogelijkheden.

Signaleren en adviseren

In deze brochure worden twee belangrijke taken van een adviesraad belicht, namelijk de signaalfunctie enerzijds en de adviesfunctie anderzijds.

Een adviesraad dient in de eerste plaats het bestaan van problemen, knelpunten en bezorgdheden in de gemeente op een deskundig onderbouwde manier aan het gemeentebestuur te signaleren. En dat liefst zo tijdig mogelijk. Het is dan verder aan de gemeenteraad om een gepaste maatregel te voorzien om de moeilijkheden weg te werken. Lees er meer over in stap 1 en 2.

In het geval een adviesraad over de nodige kennis en expertise beschikt, kan ze zelfs nog een stap verder gaan en zelf mogelijke maatregelen of oplossingen bedenken om de aangegeven knelpunten en bezorgdheden weg te werken. De adviesraad is op dat moment bezig haar adviesfunctie uit te oefenen. Het is daarbij natuurlijk zaak om realistische oplossingen te formuleren en deze zo goed mogelijk te onderbouwen. Doorloop stap 1 tot 6 om een goed advies op papier te zetten.

Stap 1: Verkennen

Je moet in de eerste plaats goed weten welke knelpunten of bezorgdheden je wil aangeven. Met andere woorden: wat is het bestaande probleem? Met welke randvoorwaarden moet je rekening houden? Daarom is een verkennende informatieronde een noodzakelijke eerste stap. Maak een volledige inventaris van de randvoorwaarden, dat bevordert de realiteitszin van het overleg en voorkomt ontgoochelingen nadien. Start het échte denkwerk pas wanneer alle basisinformatie beschikbaar is.

- Wat zijn de financiële mogelijkheden van de gemeente?
- Wat is het juridische kader?
- Wat zijn bv. de normen qua ruimtelijke ordening bij de bouw van een pe-tanquebaan?
- Wat zijn de politieke en inhoudelijke beperkingen?
- Wat is onbespreekbaar volgens de lokale overheid?
- Wat is de timing waarbinnen de beslissing moet vallen?

TIP: Als adviesraad hoef je niet te wachten op een vraag om advies, je kan zelf op onderzoek uitgaan naar behoeftes bij de bevolking, van daaruit prioriteiten stellen en op basis daarvan spontaan bezorgdheden signaleren en advies geven. Laat je daarbij ook inspireren door de voorbeeldadviezen in deze brochure.

Stap 2: Documenteren en onderzoeken

Dit is waarschijnlijk een van de belangrijkste stappen. Uitgebreid opzoekingswerk zorgt namelijk voor een stevige onderbouw van een signaal of advies. En een goede onderbouw met sterke argumenten zorgt er meestal voor dat signalen en adviezen sneller worden gevolgd door het gemeentebestuur.

Veel informatie vind je terug in gemeentelijke documenten. Maar wat doe je wanneer een gemeentebestuur geen inzage wil verlenen? Dan kan je een beroep doen op het inzagerecht zoals voorzien in de regelgeving inzake openbaarheid van bestuur. Je kan dan schriftelijk inzage vragen.

Wat zijn nu de precieze knelpunten? Hoe groot is de behoefte? Heel wat informatie is ongetwijfeld beschikbaar in dossiers of rapporten. In een aantal gevallen zal de adviesraad zelf op onderzoek moeten trekken, bijvoorbeeld:

- via een bevraging: 'Hoeveel ouderen benutten de gemeentelijke website voor informatie?';
- via een verkeerstelling: 'Hoeveel wagens rijden er op het spitsuur door de woonwijk?';
- via een wandeling: 'Waar ontbreken er zitbanken in onze gemeente?'

Je kunt natuurlijk ook informatie inwinnen bij externe deskundigen of bevoorrechte getuigen.

TIP: Start een tijdelijk werkgroepje op voor het onderzoekswerk waarvan eventueel ook 'buitenstaanders' kunnen meewerken. Durf deskundige buitenstaanders te benaderen rond bepaalde knelpunten, want deskundige signalen en adviezen hebben meer effect.

Stap 3: Alternatieven bekijken

Welke verschillende oplossingen bestaan er? Vaak bestaan er naast een goed idee nog enkele andere betere ideeën. Tijdens vergaderingen bestaat vaak de neiging om de eerste goede suggestie onmiddellijk concreet uit te werken. Snel één oplossing op tafel leggen lijkt een efficiënte vergaderstijl, maar is dat zeker niet. Misschien hadden andere aanwezigen nog een beter plan. Je moet het vraagstuk vanuit verschillende gezichtspunten bekijken. Zo krijgen je een veel genuanceerdere kijk op de zaak en waarschijnlijk ook een betere oplossing.

TIP: Hou een brainstorm of een rondje-van-de-tafel waarbij iedereen een eigen oplossing kan suggereren zonder dat deze onmiddellijk beoordeeld wordt. Of laat aparte groepen elk vanuit hun positie knelpunten en/of oplossingen aangeven. Laat je ook inspireren door de voorbeeldadviezen in deze brochure.

Stap 4: Oplossingen afwegen

Wat zijn de uitgangspunten bij de speurtocht naar de meest wenselijke oplossing? Wat zijn de evoluties binnen de plaatselijke samenleving? Soms liggen de prioriteiten al min of meer vast in een beleidsplan. Of heeft een adviesraad bij voorbaat vastgelegd voor welke doelgroepen een speciale inspanning nodig is. Zo kom je tot een langetermijnvisie waaraan verschillende oplossingen kunnen afgetoetst worden.

Welk alternatief is nu de beste keuze? Belangrijk is om een genuanceerde discussie te hebben waarbij waardevolle elementen uit diverse voorstellen leiden tot één samenhangend voorstel. Een strijd voor of tegen bepaalde alternatieven wordt best vermeden. Stemmen voor of tegen bepaalde opties doen we best alleen in noodgevallen.

We houden bij het afwegen van verschillende mogelijkheden best rekening met het idee van het algemeen belang. Een beslissing die slechts een bepaald gedeelte van de bevolking helpt, is in feite geen goede maatregel. De schaarse (financiële) middelen van de gemeente zijn er immers voor alle lagen van de lokale bevolking: voor ouderen, maar ook voor jongeren enzovoort. Een adviesraad gericht op één bevolkingsgroep vergeet best niet om zo'n brede kijk te ontwikkelen.

Wanneer de vorige stappen goed werden uitgevoerd, leert de ervaring dat een goede, samenhangende oplossing meestal vlot uit de bus komt. Soms zijn de individuele belangen (die steeds aanwezig zijn) zo scherp tegengesteld dat

ook de beste procedure niet leidt tot een standpunt dat iedereen bevredigt. Dan kunnen afwijkende opinies mee worden opgenomen in het uiteindelijke advies.

Stap 5: Formuleren van adviezen

In welke vorm speel je de adviezen door aan het gemeentebestuur? Dat is een interessante vraag, want niet alleen de kwaliteit van het voorbereidende denkwerk, maar ook de manier waarop je de adviezen aan het gemeentebestuur overmaakt, is van belang.

Een aantal gemeenten werkt met vaste sjablonen waarin adviezen worden ingevuld. Wat tot nu toe ook de gewoonte was, er bestaan een aantal formele elementen die een betere uitstraling geven aan een advies.

Adviseren gebeurt uiteraard best schriftelijk, al kan een mondelinge toelichting natuurlijk een waardevolle aanvulling zijn, want een advies is vaak het resultaat van een overlegtraject dat moeilijk in al zijn nuances op papier kan samengevat worden. Elk advies vormt ook een apart document. Een adviesraad zou tijdens één vergadering twee adviezen kunnen uitbrengen. Schrijf ze uit in twee briefadviezen. Dat is heel wat duidelijker dan een "dubbeladvies" en zeker toegankelijker dan een voorstel dat ergens half verborgen in een verslag is genoteerd.

In een dergelijk advies heb je best aandacht voor volgende elementen:

- Begin het advies met een korte beschrijving van het vraagstuk en leg uit waarom de overheid actie moet ondernemen.
- Presenteer eventueel de verschillende oplossingen die leven in de adviesraad. Geef dus indien nodig ook het minderheidsstandpunt (met hun argumenten) weer. Een adviesraad moet geen keuzes maken tussen twee mogelijkheden of strekkingen. Twee opinies betekent in feite extra informatie voor de gemeentebestuurders. Uiteindelijk hebben zij als enigen het democratische mandaat om politieke keuzes te maken.
- Onderbouw het advies. Geef duidelijke argumenten. Zeg dus niet alleen wat je wilt, maar ook waarom de adviesraad al dan niet een positief advies geeft of een bepaalde voorkeur heeft. Zoals gezegd geeft duidelijke en objectieve informatie geloofwaardigheid aan een advies. Zo wordt het sneller ernstig genomen. Geef eventueel aan welke externe deskundigen bij het denkwerk betrokken werden. Hun inbreng versterkt de geloofwaardigheid van het advieswerk, terwijl de betrokkenheid van burgers en verenigingen dan weer wijst op een breed draagvlak.
- Adviezen worden ook meegedeeld aan de gemeenteraad en dus niet alleen

aan de bevoegde schepen. Dat is niet alleen wenselijk vanuit democratisch oogpunt, maar dat is ook een verplichting uit het Gemeentedecreet.

Je kan het sjabloon op blz. 23 als leidraad gebruiken voor het opstellen van je advies.

Stap 6: uitvoering van adviezen opvolgen

Stopt de opdracht van een ouderenadviesraad bij het verzenden van het afgewerkte advies? Natuurlijk niet! Volg nauwgezet op wat het gemeentebestuur doet met jouw voorstellen. Krijg je een duidelijk antwoord op jouw advies? Wordt het advies gevolgd en uitgevoerd? Gebeurt deze uitvoering volledig en tijdig? Of legt de gemeente het advies naast zich neer? En bestaat daarvoor dan wel een gegronde reden?

TIP: Plaats de opvolging van adviezen systematisch op de agenda van komende vergaderingen - ofwel tot ze zijn gerealiseerd, ofwel tot het gemeentebestuur aangeeft ze niet te volgen.

Bronnen

De inbreng van de vrijwilligers tijdens de overlegmomenten over adviesraden (15 september '15 in Brussel, 29 september '15 in Gent, 14 oktober '15 in Antwerpen, 20 oktober '15 in Roeselare en 5 november '15 in Hasselt).

Memorandum gemeenteraadsverkiezingen 2012, samenwerking tussen LBV vzw, LVPH vzw en Liever Thuis LM vzw.

Praktische handleiding 'De ouderenadviesraad als schakel in het lokaal ouderenbeleid', een oorspronkelijke uitgave van de provincie West-Vlaanderen, in 2013 geactualiseerd door de Wakkere Burger vzw i.s.m. de provinciale ouderenadviesraden (in dit geval van Vlaam-Brabant).

Logo	
Ouderenadviesraad gemeente X	
Datum: .././....	Advies-nummer: jaartal / volgnummer
BETREFT: Geef een treffende titel die onmiddellijk de inhoud van het advies kort weer-geeft.	
Beschrijf (indien van toepassing) welke stappen werden ondernomen om het advies tot stand te brengen (bijv. werkgroep, studiewerk ...).	
Beschrijf (indien van toepassing) welke deskundigen, ambtenaren, experts, groepen werden betrokken bij het advies.	
SITUERING Geef een korte inleiding die een duidelijke omschrijving van het vraagstuk geeft. Zo begrijpen alle lezers de kwestie die op tafel lag.	
ARGUMENTATIE Waarom doe je dit voorstel, welke andere voorstellen lijken minder goed en waarom, wat zijn de argumenten achter de keuze ... Gebruik vooral neutrale, objectieve gegevens en vermijd slogans of meningen.	
CONCLUSIE Het uiteindelijke advies wordt vertaald in een kernachtige conclusie. Gebruik een kader of opvallend lettertype om de kern van het document te laten opvallen.	
MINDERHEIDSSTANDPUNT Normaal gezien is er geen minderheidsstandpunt. Indien dat toch het geval is, geef het dan weer met daarbij de eigen argumentatie. Zo vermijd je stem-mingen over de inhoud van het advies.	
De voorzitter xxxx	De secretaris xxxx

Vief vzw - landelijk secretariaat

Livornostraat 25 - 1050 Brussel - T. 02/538.59.05 - info@lbvzw.be - www.lbvzw.be